

Bruxelles, 17.10.2018.
COM(2018) 699 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**Provedba obveza EU-a u području politike za sigurnost opskrbe hranom i ishrane:
treće dvogodišnje izvješće**

{SWD(2018) 440 final}

1. UVOD

Ovo je treće izvješće u kojem je naglašen napredak koji su EU i države članice ostvarili u provedbi zajedničke politike za sigurnost opskrbe hranom¹. Izvješću je priložen i radni dokument službi Komisije koji sadržava detaljnije informacije o analizama i studijama slučaja. Izvješće sadržava različite primjere o tome kako su EU i države članice dodatno pojačali potporu i odgovorili na preporuke i zaključke Vijeća iz 2016.

2. RAZVOJ POLITIKA NA GLOBALNOJ I EUROPSKOJ RAZINI

Nakon više od desetljeća neprekidnog smanjenja nesigurnost opskrbe hranom i ishrane u porastu je već drugu godinu, a 2017. diljem svijeta gladuje ukupno 821 milijun osoba. Smanjuje se kronična neishranjenost djece, iako je njome još uvijek pogođeno svako četvrto dijete u dobi do pet godina. Očekuje se da će do 2050. broj svjetskog stanovništva prijeći devet milijardi, što će rezultirati povećanom konkurencijom za ograničene resurse. Situacija će se pogoršati uz rastuće utjecaje klimatskih promjena, sukobe i sve jače pritiske na kopnene i prirodne resurse kao i na zalihe hrane, vode i energije. Ti će izazovi znatno utjecati na mogućnost poljoprivredno-prehrambenog sustava da brzorastuće stanovništvo opskrbi zdravom i hranjivom prehranom.

Ciljevima održivog razvoja, a posebno drugim ciljem održivog razvoja, želi se pojačati zamah i potaknuti zemlje da do 2030. „iskorijene glad, postignu sigurnost opskrbe hranom i poboljšaju prehranu te promiču održivu poljoprivredu”. U skladu s pristupom EU-a koji se temelji na pravima koji uključuje pravo na hranu, iskorjenjivanje gladi i poboljšanje prehrambenog stanja najugroženijih ključne su odgovornosti u okviru novog Europskog konsenzusa o razvoju². U Globalnoj strategiji EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku 2016. naglašeno je ponovno udvostručavanje nastojanja za sprječavanje sukoba te za rješavanje glavnih uzroka kao što su neravnopravnost, pritisak na resurse i klimatske promjene s obzirom na njihov utjecaj na dezertifikaciju, degradaciju zemljišta, nestašicu vode i krize povezane s hranom. Europska unija i države članice na taj način pružaju vladama potporu u provedbi održivih strategija sprječavanja i odgovora kojima se pridonosi izgradnji otpornosti.

Europska unija i države članice i dalje stavljaju naglasak na jačanje uloge žena. Posebno se potiče pristup koji donosi korjenite promjene i čiji je cilj ne samo poboljšanje pristupa žena resursima nego i jamčenje jednakih prava ženama čime se osigurava da intervencije donose korist i ženama i muškarcima te da ih osnažuju.

EU i države članice pridonose jačanju ugroženih osoba u partnerskim zemljama poticanjem stvaranja boljih radnih mjesta i mogućnosti za ostvarivanje prihoda. Pokretanjem Plana za vanjska ulaganja 2017. EU stupa u partnerstvo s financijskim institucijama u cilju pokretanja ili poticanja gospodarske dinamike u partnerskim zemljama kako bi se poboljšao pravedan gospodarski rast u ruralnim gospodarstvima. Kako bi se nastavilo rješavanje pitanja složene povezanosti između nesigurnosti opskrbe hranom, ruralnog siromaštva i migracija, EU pojačava suradnju i dijalog u okviru partnerstva s Afričkom unijom (AU) te organizira poslovne forume EU-a i Afrike radi poticanja stvaranja radnih mjesta za mlade i žene. Na posljednjem, koji je održan u studenome 2017. u Abidjanu, naglasak je stavljen na poboljšanje položaja javno-privatnih partnerstava u području agroposlovanja. Taj je naglasak popraćen Kriznim uzajamnim fondom EU-a za Afriku kako bi se riješili glavni uzroci nestabilnosti, prisilnog raseljavanja i ilegalnih migracija te pridonijelo boljem upravljanju migracijama i razvijanju mogućnosti.

Poticanje inovacija i istraživanja ključno je za poboljšanje poljoprivrednih i prehrambenih sustava. Tijekom sastanka na vrhu u okviru inicijative Jedan planet 2017. EU i zaklada Billa i Melinde Gates obvezali su se da će svaki dati potporu od 270 milijuna EUR tijekom razdoblja 2018.–2020. za zajednički rad na inovacijama

¹ Politički okvir EU-a za pomoć zemljama u razvoju pri suočavanju s izazovima sigurnosti opskrbe hranom, COM(2010) 127.

² Službeni list C201/1 od 30. lipnja 2017.

povezanima s klimatskim promjenama i istraživanjima u području poljoprivrede u trećim zemljama. Poljoprivreda ima ključnu ulogu jer je taj sektor najvažniji za nacionalno utvrđene doprinose mnogih zemalja, a EU i države članice pridonose poticanju tog sektora suradnjom u okviru programa za održivu poljoprivredu. EU na čelu s Francuskom želi potaknuti države članice i druge organizacije na postizanje „cilja od jedne milijarde USD”. Nadalje, partnerstvo EU-a i Afrike za istraživanje i inovacije u području sigurnosti opskrbe hranom i ishrane te održive poljoprivrede postalo je operativno s pomoću financijskih sredstava dodijeljenih u okviru programa Obzor 2020. te bespovratnih sredstava EU-a i Afričke unije za istraživanje.

Čelnici skupine G7 ostaju predani cilju izbavljenja 500 milijuna ljudi od gladi i neishranjenosti do 2030. te su na sastanku na vrhu u Taormini³ 2017. odlučili povećati zajedničku potporu za sigurnost opskrbe hranom i ishrane te održivu poljoprivredu u supsaharskoj Africi nizom mjera koje uključuju i povećanje službene razvojne pomoći. Prepoznavši da je transformacija ruralnih sredina ključan proces u stvaranju radnih mjesta, povećanju prihoda i postizanju sigurnosti opskrbe hranom i ishrane, čelnici skupine G20 pokrenuli su 2017. inicijativu za zapošljavanje mladih u ruralnim područjima koja se provodi u okviru partnerstva G20.

3. IZVJEŠĆIVANJE I NAPREDAK

Ovaj odjeljak sadržava prikaz isplata EU-a i država članica u području sigurnosti opskrbe hranom i ishrane te napretka ostvarenog u ispunjavanju kriterija uspješnosti prioriteta politike.

Isplate⁴

U usporedbi s prvim i drugim izvješćem godišnja financijska pomoć EU-a i država članica za sigurnost opskrbe hranom i ishrane povećana je na 4,2 milijarde EUR, što je porast od 14,7 % od 2014., odnosno 24,8 % od 2012. To predstavlja približno 6 % ukupne službene razvojne pomoći 2016. Međutim, zabilježen je lagani pad s približno 8 % službene razvojne pomoći 2012. i 2014.⁵

Dok su potpore globalnim inicijativama i osiguravanje općih javnih dobara za potporu sigurnosti opskrbe hranom i ishrane i dalje stabilne (19 %, što je smanjenje s 25 % 2014.), potpora na nacionalnoj razini povećala se 2016. sa 66 % na 69 %. Potpora na regionalnoj razini za sigurnost opskrbe hranom i ishrane povećala se s 9 % na 12 %.

U tablici 1. navedeno je da se potpora supsaharskoj Africi dodatno povećala 2016. te čini 53 % potpore za sigurnost opskrbe hranom i ishrane. Potpora Aziji donekle je smanjena 2016., ali je potpora Latinskoj Americi te Karibima i susjednim državama povećana. Sveukupno gledano nije bilo većih promjena i podaci pokazuju da je sigurnost opskrbe hranom i ishrane unatoč vanjskim pritiscima i odgovorima na hitne situacije i dalje prioritet EU-a i država članica.

³ <http://www.g7italy.it/en/documenti-altri>

⁴ Valja napomenuti da su brojne države članice isplatile dodatna sredstva u daleko većim ukupnim iznosima od onih koji su ovdje navedeni. Međutim, za potrebe ovog izvješća iskazane su samo isplate veće od 100 000 EUR. Nadalje, u EU-u i državama članicama postoje različite metodologije izvješćivanja. Iznosi navedeni u ovom izvješću odražavaju samo metodologiju specifičnu za ovakav prikaz.

⁵ Kao i prethodna izvješća, ovo treće izvješće, objavljeno 2018., sadržava najnovije dostupne službene iznose koji obuhvaćaju 2016.

Tablica 1.: Geografska raspodjela isplata pomoći EU-a i država članica za sigurnost opskrbe hranom i ishrane 2012., 2014. i 2016.

	2012.	% 2012.	2014.	% 2014.	2016.	% 2016.	Varijacija
Supsaharska Afrika	1 439	43 %	1 663	45 %	2 242	53 %	74 %
Svijet	958	28 %	899	25 %	800	19 %	112 %
Azija	593	18 %	539	15 %	509	12 %	106 %
Latinska Amerika i Karibi	231	7 %	225	6 %	285	7 %	79 %
Susjedne zemlje	88	3 %	231	6 %	312	7 %	74 %
Ostalo	56	2 %	102	3 %	52	1 %	198 %
Ukupno	3 366	100 %	3 659	100 %	4 200	100 %	87 %

U tablici 2. prikazane su isplate s naglašenim brojem programa, razinom potpore i brojem država koje su primile potporu. Prvi prioritet politike i dalje prima najveću potporu, iako je udio smanjen sa 60 % na 50 % uz porast potpore ostalim prioritetima politike. Sveukupno gledano broj programa povećao se u posljednje dvije godine, a porastao je i broj država kojima je namijenjena potpora za sigurnost opskrbe hranom i ishrane s obzirom na intervencije u vezi s prehranom i socijalnom zaštitom. Nadalje, velika je pozornost pridana osiguravanju rodne osjetljivosti i doprinosima prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju. Rodno osjetljivima može se smatrati 57 % potpora 2016., 43 % potpora promiče prilagodbu klimatskim promjenama, a 16 % pridonosi nastojanjima za ublažavanje klimatskih promjena. U pogledu sveukupne potpore približno 12 % namijenjeno je istraživanju.

Tablica 2.: Napredak s obzirom na kriterije uspješnosti

Kriteriji uspješnosti	Broj programa			Primljena potpora				Broj zemalja		
	2012.	2014.	2016.	2012.	2014.	2016.	2012.	2014.	2016.	
Godina										
1. Poboljšanje otpornosti i izvora zarade malih poduzetnika	1 560	1 822	1 863	2 022	2 137	2 120	108	103	108	
2. Potpora učinkovitom upravljanju	410	588	632	395	535	698	84	92	87	
3. Potpora regionalnoj poljoprivredi te sigurnosti opskrbe hranom i ishrane	98	188	228	151	191	226				
4. Jačanje mehanizama socijalne zaštite za sigurnost opskrbe hranom i ishrane	94	102	123	209	133	254	40	40	44	
5. Poboljšanje prehrane	278	341	455	467	504	638	63	64	71	
6. Poboljšanje koordinacije humanitarnih i razvojnih aktera radi povećanja otpornosti	63	148	161	122	159	265	18	37	37	
Od čega...										
<i>Programi istraživanja</i>	149	154	463 (13 %)	379	300	493 (12 %)			69 (61 %)	
<i>Rodno osjetljivi programi</i>			1 878 (54 %)			2 404 (57 %)			97 (85 %)	
<i>Glavni cilj</i>			155 (4 %)			171 (4 %)			51 (45 %)	
<i>Važan cilj</i>			1 723 (50 %)			2 233 (53 %)			97 (85 %)	
<i>Programi prilagodbe klimatskim promjenama</i>			1 344 (39 %)			1 826 (43 %)			95 (83 %)	
<i>Glavni cilj</i>			308 (9 %)			342 (8 %)			67 (59 %)	
<i>Važan cilj</i>			1 036 (30 %)			1 484 (35 %)			91 (80 %)	
<i>Programi ublažavanja klimatskih promjena</i>			598 (17 %)			693 (16 %)			89 (78 %)	
<i>Glavni cilj</i>			82 (2 %)			75 (2 %)			40 (35 %)	
<i>Važan cilj</i>			516 (15 %)			618 (15 %)			86 (75 %)	
	2 503	3 343	3 462	3 366	3 659	4 200			114	

Napredak u pogledu prioriteta politike i kriterija uspješnosti

Ovaj odjeljak uključuje pregled provedenih nastojanja, a detaljni i konkretni primjeri nalaze se u priloženom radnom dokumentu službi Komisije.

Prvom prioritetu politike i dalje je posvećena najveća pozornost, što pokazuje da je ta potpora u središtu razvojne suradnje EU-a i država članica. Nastojanja u tom području uključuju potporu jačanju otpornosti ruralnih zajednica, održivog povećanja proizvodnje, financiranja razvoja agroposlovanja, klimatski razborite poljoprivrede te potporu davanju veće važnosti znanosti u okviru razvojne suradnje u poljoprivredi, osobito u cilju poticanja inovacija za povećani učinak. Brojni se projekti odnose na transformaciju ruralnih sredina i teritorijalne pristupe te pridonose podržavanju stvaranja kvalitetnih radnih mjesta u ruralnim područjima, osobito za žene i mlade.

Drugi prioritet politike pokazuje da je učinkovito upravljanje i dalje ključno područje potpore. EU je 2017. zajedno s FAO-om organizirao događanje radi obilježavanja pete godišnjice donošenja Dobrovoljnih smjernica o odgovornom upravljanju posjedom zemlje, ribarstvom i šumarstvom te predstavljanja napretka u njihovoj primjeni. EU i države članice gorljivi su pristaše inicijativa kao što su različite regionalne gospodarske zajednice i Sveobuhvatni program za razvoj afričke poljoprivrede.

U okviru **trećeg prioriteta politike** potpora regionalnim inicijativama postupno se povećavala posljednjih godina, primjerice, potporom regionalnim programima za ribarstvo i daljnjom potporom jačanju kapaciteta za regionalne sanitarne i fitosanitarne mjere.

Dok je za **četvrti prioritet politike** u posljednjem izvješću zabilježen pad isplata, u ovom je izvješću zabilježen znatan porast potpore mehanizmima socijalne zaštite (121 milijun EUR više), kao i porast broja programa i država u kojima jačaju partnerstva EU-a i/ili država članica.

U okviru **petog prioriteta politike**, jačanjem zajedničkog pristupa višesektorskoj potpori kojom se rješava pitanje pothranjenosti od 2014. neprekidno se nastoji poticati suradnju kojom se promiču obveza i vodstvo na nacionalnoj razini te preuzimanje odgovornosti za potporu EU-a i država članica na nacionalnoj i globalnoj razini.

Šesti prioritet politike dobio je zasluženu pozornost uz porast od 107 milijuna EUR u odnosu na 2014. U Globalnom izvješću o krizama povezanim s hranom za 2018. navedeno je da se gotovo 124 milijuna osoba nalazilo u kriznoj situaciji povezanoj s hranom te je pokazana potreba za rješavanjem uzroka povezanih s nesigurnošću opskrbe hranom. U skladu s Globalnom strategijom EU-a i aktivnostima država članica u operacionalizaciji povezivanja humanitarnog djelovanja, razvoja i mira, EU s ostalim partnerima Globalne mreže za krize povezane s hranom radi na zajedničkim analizama i usklađenim odgovorima.

Tablica 3.: Konkretni primjeri intervencija koje su pokazale rezultate

Prvi prioritet politike	Njemačka pruža potporu otpornosti i izvorima zarade malih zemljoposjednika u više od 81 države. U okviru Globalnog programa Centara zelenih inovacija (dio inicijative <i>Jedan svijet bez gladi</i>) obrazovano je 600 000 malih poljoprivrednika (40 % žena, 30 % mladih) te je ostvaren porast produktivnosti od 35 %. Ukupno 348 513 poljoprivrednika u Etiopiji primilo je pomoć od Austrije (od čega je 23,6 % žena) kako bi poboljšali svoju poljoprivrednu produktivnost, a više od 6 000 kućanstava ostvarilo je koristi od mjera obnove u riječnim slivovima te su 52 osobe od njih 78 ispitanih uspjele uštedjeti novac.
Drugi prioritet politike	U sklopu inicijative Latinska Amerika i Karibi bez gladi (šp. <i>America Latina y Caribe sin Hambre</i>) Španjolska je aktivno poticala parlamentarne zastupnike da budu jedan od glavnih aktera upravljanja sigurnošću opskrbe hranom i ishrane u okviru borbe protiv gladi.

Treći prioritet politike	Italija je podržala razvoj obalnih zajednica u području Sredozemlja davanjem potpora za 2 000 ribara u obliku kolektivnih bespovratnih sredstava, za žene u obliku 60 bespovratnih sredstava za pokretanje pružanja usluga povezanih s hranom, za osposobljavanje 500 ribara, za osnivanje triju udruga ribara/poljoprivrednika te za izgradnju luke za 100 ribarskih plovila.
Četvrti prioritet politike	Irska je pridonijela programu Produktivne zaštitne mreže u Etiopiji u okviru kojeg je 10 200 000 osoba dobilo pomoć u hrani nakon suše prouzročene El Niňom 2016.
Peti prioritet politike	Belgija je pružila potporu lancima vrijednosti piletine i suncokreta u dvama okruzima u sjevernoj Tanzaniji u kojima se prihod korisnika povećao za 24 % unatoč sušama u razdoblju 2009.–2010. Potrošnja jaja i piletine isto je tako znatno povećana u kućanstvima korisnika, što ima pozitivan učinak na nutritivnu vrijednost hrane svih članova obitelji, a osobito djece.
Šesti prioritet politike	Francuska je pružila potporu projektu za otpornost u jugoistočnom Senegalu koji je pokazao da povećanje proizvodnje hrane i pomoć u opskrbi hranom znače da sada 61 % sudionika programa ostvaruje prihvatljiv rezultat za prehranu na temelju kategorizacije Svjetskog programa za hranu, u odnosu na 36 % onih koji nisu sudjelovali u programu. Ujedinjena Kraljevina je u suradnji s Komisijom i drugima pridonijela uspostavljanju klasifikacije razina kronične nesigurnosti u okviru integrirane klasifikacije razina sigurnosti opskrbe hranom s ciljem pružanja potpore donošenju odluka na temelju dokaza u području sigurnosti opskrbe hranom.

Koordinacija, komplementarnost i koherentnost

Novim Europskim konsenzusom o razvoju zajednička izrada programa stavlja se u središte nastojanja EU-a za provedbu Programa do 2030. i potporu nacionalnim razvojnim planovima partnerskih zemalja poboljšanjem koordinacije i koherencije razvojne pomoći EU-a i država članica. Zajednička izrada programa znatno je napredovala: 45 zemalja poduzelo je konkretne korake prema zajedničkoj izradi programa, a još njih 17 tek se uključilo u zajedničku izradu programa. Broj dokumenata za zajedničku izradu programa povećao se s 10 krajem 2014. na 26 u veljači 2018. U Laosu i Senegalu zajednička izrada programa već nekoliko godina pokazuje svoju dodanu vrijednost postizanjem znatnih rezultata u ključnim područjima kao što je sigurnost opskrbe hranom i ishrane.

Okvir 1.: Zajednička izrada programa EU-a u Senegalu

EU i države članice uključeni su u zajedničku izradu programa u Senegalu od 2013. Nedavno je potvrđen drugi dokument za zajedničku izradu programa koji obuhvaća razdoblje 2018.–2023. u skladu s Planom za uspon Senegala. Zajednička analiza pokazala je da, unatoč nekim pozitivnim postignućima u borbi protiv neishranjenosti posljednjih godina, taj problem i dalje izaziva zabrinutost u toj zemlji. Postupak zajedničke izrade programa rješava navedene poteškoće usmjeravanjem na međusobnu ovisnost prehrane, sigurnosti opskrbe hranom i poljoprivrede, osobito u ruralnim područjima. EU, Francuska, Italija i Španjolska surađuju na pružanju potpore sigurnosti opskrbe hranom i borbi protiv neishranjenosti.

Okvir 2.: Zajednička izrada programa EU-a u Laosu

Zajednička izrada programa u Laosu pokrenuta je 2012. te je rezultirala donošenjem Zajedničke strategije za tranziciju za razdoblje 2014.–2015. Nakon te prve faze EU, sedam država članica i Švicarska potvrdili su Europsku zajedničku izradu programa za Laosku Narodnu Demokratsku Republiku za razdoblje 2016.–2020. Prehrana je jedan od sedam prioritetnih sektora strategije u kojem EU surađuje, uglavnom s Francuskom, Njemačkom i Švicarskom. Zajednička izrada programa u Laosu izvrstan je primjer kako EU i ostali pružaju potporu politici Laosa u području prehrane i osiguravaju važnost prehrane i u drugim sektorima. Tako, primjerice, EU i Francuska zajednički pružaju potporu prioritetnim intervencijama povezanim s lancima vrijednosti usmjerenima na prehranu te savjetodavnim službama za poljoprivrednike, a EU i Njemačka zajednički podupiru ulaganja u infrastrukturu za čistu vodu za piće.

4. IZVJEŠĆIVANJE O REZULTATIMA

Velik broj rezultata iz izvješća EU-a i država članica pokazuje učinak na terenu. Odabrani rezultati prikazani su u tablici 4. Nizozemska, Ujedinjena Kraljevina i Komisija i dalje pružaju zbirne podatke iz svih svojih programa te predstavljaju niz zajedničkih rezultata. Iako se još ulažu nastojanja kako bi se pokušalo uskladiti metodologije za mjerenje učinka i izvješćivanje o njemu na skupnoj razini, poteškoće su i dalje prisutne. Rezultati prikazani u nastavku ne mogu se smatrati ni potpunima ni usporedivima, već prikazom različitih metodologija koje obuhvaćaju različita vremenska razdoblja i na temelju različitih kriterija. Radom na zajedničkim pokazateljima i primjeni učinkovitih metodologija u kontekstu izvješćivanja o ciljevima održivog razvoja koji je u tijeku dodatno će se ojačati ovaj postupak.

Tablica 4.: Učinak na terenu

Nizozemska (2017.)	Ujedinjena Kraljevina	Komisija (2013.–2017.)
Ukupno 33 700 000 pothranjenih osoba primilo je pomoć, od čega je približno 15 500 000 dokazivo imalo koristi u obliku poboljšanog unosa hrane; ukupno 7 370 000 malih poljoprivrednih gospodarstava primilo je potporu, od kojih je 1 950 000 dokazivo imalo koristi u obliku povećane produktivnosti i/ili prihoda, a 1 590 000 ostvarilo je bolji pristup tržištu; poboljšano je ukupno 1 360 000 hektara poljoprivrednih zemljišta, od čega 366 890 hektara ekološki učinkovitijim praksama, a 179 360 hektara postalo je otpornije na stresove i šokove; ukupno 1 220 000 poljoprivrednika ostvarilo je osigurano pravo na upotrebu zemljišta.	U razdoblju 2015.–2017. ukupno 26 300 000 djece mlađe od pet godina i trudnica (od kojih je 15 200 000 žena ili djevojčica) dobilo je potporu iz programa povezanih s ishranom; u razdoblju 2016.–2017. Ujedinjena Kraljevina pružila je potporu projektima ulaganja u agroposlovanje od kojih je koristi imalo više od 2 milijuna poljoprivrednika u zemljama u razvoju; u razdoblju 2011.–2015. ukupno 8 900 000 osoba (uključujući 4 600 000 žena) primilo je potporu iz programa za prijenos gotovine; u razdoblju 2011.–2015. ukupno 3 700 000 osoba (uključujući 1 900 000 žena) ostvarilo je osiguranu opskrbu hranom; u razdoblju 2011.–2015. ukupno 6 100 000 osoba (uključujući 3 000 000 žena) primilo je pomoć za poboljšanje svojih zemljišta i prava vlasništva.	Ukupno 11 976 000 žena reproduktivne dobi i djece mlađe od pet godina imalo je koristi od programa povezanih s ishranom; ukupno 14 159 000 osoba s nesigurnom opskrbom hranom primilo je pomoć u obliku socijalnih transfera; na 3 675 000 hektara uvedene su prakse održivog upravljanja zemljištem; ukupno 3 841 000 osoba primilo je savjetodavne usluge u području poljoprivrede za dodavanje vrijednost svojim proizvodima i bolju povezanost poljoprivrednika i tržišta; ukupno 815 000 osoba dobilo je potporu za osiguravanje prava upotrebe zemljišta za održivi izvor zarade.

5. GLAVNE TEME

Na temelju zahtjeva Vijeća iz 2016. ovo izvješće usmjereno je na dvije konkretne teme.

Pristupi otporni na klimatske promjene

Poljoprivreda je jedan od sektora koji su najviše pogođeni klimatskim promjenama. EU i države članice potiču poljoprivredni razvoj koji ima višestruke svrhe poboljšanja baze prirodnih resursa i okoliša te kojim se rješavaju pitanja klimatskih promjena kao i povećanja produktivnosti zemljišta i rada te zaliha hrane. To ima koristan učinak i na stvaranje prihoda i mogućnosti za kvalitetno zapošljavanje. Za prilagodbe

klimatskim promjenama 2014. bilo je namijenjeno 38 % od ukupnog iznosa potpora za sigurnost opskrbe hranom i ishrane. Taj je postotak 2016. porastao na 43 %.

EU i države članice i dalje uključuju klimatska pitanja u postojeće programe za razvoj poljoprivrede i potiču konkretne mjere prilagodbe i ublažavanja u tom sektoru. Pristupi otporni na klimatske promjene integrirani su u te programe održivim upravljanjem prirodnim resursima, pojačanim agroekološkim usmjeravanjem obiteljskih gospodarstava, održivim planiranjem ruralnih područja i upravljanjem rizikom. Pruženi su savjeti, informacije, tehnologije donesene na lokalnoj razini i infrastrukturna potpora što je partnerskim zemljama omogućilo veću otpornost na klimatske stresove i šokove. Države članice i EU zajedno snažno podupiru i istraživanja i učenje o poljoprivrednim praksama otpornima na klimatske promjene u okviru Savjetodavne skupine za međunarodna istraživanja u poljoprivredi i drugih programa istraživanja. U travnju 2018. pružili su potporu i raspravi na simpoziju FAO-a o ulozi agroekologije u izgradnji održivog poljoprivredno-prehrambenog sustava.

To je blisko povezano s potporom utvrđenim nacionalnim doprinosima partnerskih zemalja te s praćenjem, izvješćivanjem i provjerom za potrebe Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime. Međunarodne organizacije i fondovi, kao što su Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede (IFAD), Zeleni klimatski fond i Globalni fond za okoliš dobili su potporu EU-a i država članica za poticanje ublažavanja i prilagodbe na svim razinama.

Okvir 3.: Pružanje potpore istraživanju i učenju o poljoprivrednim tehnologijama koje su usmjerene na ishranu i otporne na klimatske promjene

EU i države članice i dalje su usmjereni na ulogu malih poduzetnika, osobito žena, u okviru održivih prehrambenih sustava i na potporu istraživanju i učenju o poljoprivrednim tehnologijama i tehnikama koje su usmjerene na ishranu i otporne na klimatske promjene putem istraživačkih centara i programa istraživanja Savjetodavne skupine za međunarodna istraživanja u poljoprivredi. Nastoji se integrirati lokalne tehnike i iskoristiti agroekološke i socioekonomske učinke praksi.

Okvir 4.: Projekt upravljanja vodnim resursima u ruralno-seoskim područjima Nepala

Projekt je započet 2006. zajedničkim financijskim sredstvima Finske i Nepala. Projekt je sada u trećoj fazi koja će trajati do 2022., a cilj mu je poboljšati dobrobit i smanjiti siromaštvo u seoskim razvojnim zajednicama održivim upravljanjem lokalnim vodnim resursima. Neki od rezultata uključuju: opskrbu vodom za domaćinstva prema nacionalnom standardu za 144 000 korisnika, osnovne sanitarne uvjete koji uključuju nužnike u kućanstvima za 358 000 korisnika, sustav navodnjavanja za 28 000 korisnika, električnu energiju iz mikrohidroelektrana za 41 000 korisnika, bolje štednjake za 67 000 korisnika i osnovne izvore zarade boljim upravljanjem kućnim vrtovima za 164 000 korisnika.

Poljoprivredne prakse usmjerene na ishranu

Pothranjenost i neishranjenost velike su prepreke razvoju i predstavljaju opterećenje tijekom cijelog života. Primjereno osmišljene poljoprivredne intervencije mogu imati ključnu ulogu u pružanju održivih rješenja za pristup hrani i kvalitetu prehrane. Poljoprivreda usmjerena na ishranu pristup je čiji je cilj osigurati proizvodnju dostupnih, hranjivih, kulturno prikladnih i sigurnih raznolikih namirnica u odgovarajućim količinama i odgovarajuće kvalitete kako bi se na održiv način zadovoljile prehrambene potrebe stanovništva.

EU i države članice udružili su se u nastojanju da steknu sveobuhvatno razumijevanje problema i primijene višesektorski pristup. Suraduju na izradi poljoprivrednih politika i strategija usmjerenih na ishranu kojima se žene stavljaju u središte razmatranja u zemljama s visokom razinom zaostajanja u rastu, provedbi nacionalnih politika i strategija usmjerenih na ishranu poboljšanjem vještina te znanja i iskustava, praćenju programa koje uključuje integriranje pokazatelja raznolikosti prehrane i pokazatelja dostupnosti te pružanju snažnijih argumenata za troškovno učinkovite pristupe za povrate ulaganja u području ishrane u poljoprivrednom sektoru.

Primjeri poljoprivrednih praksi usmjerenih na ishranu uključuju poticanje lanaca vrijednosti usmjerenih na ishranu, inovativnih pristupa obogaćivanja hrane, diversifikacije lokalnih proizvoda bogatih hranjivim tvarima, kućnih vrtova kao sastavnica projekata ruralnog razvoja u zemljama u kojima se primjenjuje sveobuhvatan pristup u razvoju izvora zarade u zajednicama. Nacionalne i lokalne dionike potiče se na uključivanje te ih se motivira da preuzmu vodeću ulogu u poticanju održivih proizvodnih praksi kao što su ekološka poljoprivreda, održivo upravljanje pašnjacima i integrirana zaštita bilja. Potporu za poljoprivredu usmjerenu na ishranu primila je i Savjetodavna skupina za međunarodna istraživanja u poljoprivredi.

EU i države članice podržavaju rad UNICEF-a u području ishrane unutar zajednice te se pridružuju Pokretu za poboljšanje ishrane. U pogledu javno-privatnog prostora trajna potpora brojnih država članica Globalnom savezu za poboljšanu ishranu usmjerena je na poboljšanja u rezultatima ishrane za siromašne u zemljama s niskim ili srednjim dohotkom rješenjima prehrambenog sustava temeljenima na tržištu.

6. OPĆI ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Izješćivanjem o nedavnim isplatama potpore u vrijednosti od 4,2 milijarde EUR 2016., kao i o težnjama u okviru njihove politike, EU i države članice pokazali su da su ključni problemi u području sigurnosti opskrbe hranom i ishrane stalno prisutni u globalnim planovima te da se u brojnim zemljama uz povećan trud nastoji poboljšati rezultate u području prehrane i potaknuti veće izvore zarade u poljoprivrednom sektoru. Analiza prikazana u priloženom radnom dokumentu službi Komisije pokazuje da je važno:

- 1. održati sigurnost opskrbe hranom i ishrane na vodećem položaju u razvojnoj suradnji u cilju rješavanja sustavnih problema u globalnom prehrambenom sustavu i poteškoća u razvoju pri čemu prehrambeni i poljoprivredni sektor imaju ključnu ulogu.** EU i države članice kao globalni akteri moraju nastaviti oblikovati međunarodni plan i rad sa svim partnerima radi rješavanja trenutačnih i budućih izazova;
- 2. nastaviti sa zajedničkim nastojanjima u izgradnji strateškog pristupa krizama povezanim s hranom, uzimajući u obzir isprepletenost humanitarnog djelovanja, razvoja i mira te poticati daljnji razvoj Globalne mreže za borbu protiv kriza povezanih s hranom kako bi se izradili zajednička analiza, zajednička strateška dodjela resursa i usklađeni odgovori;**
- 3. nastojati ostvariti zajedničku viziju o ishrani i uskladiti razumijevanje koncepta poljoprivrede koja je usmjerena na ishranu među EU-om i državama članicama kako bi se pružila potpora svim potencijalnim načinima za poboljšanje utjecaja poljoprivrede na ishranu;**
- 4. dodatno skrenuti pozornost EU-a i država članica na ključnu ulogu poljoprivrede u klimatskim promjenama, kako je naglašeno Okvirnom konvencijom Ujedinjenih naroda o promjeni klime, te u postizanju ciljeva održivog razvoja.** Potpora bi mogla proizići iz trajnog rada na provedbi Pariškog sporazuma, kao što su Zajednički rad iz Koroniyije u području poljoprivrede i druge određene obveze za podršku zemljama u isplati nacionalno utvrđenih doprinosa;
- 5. ojačati potporu ženama u rješavanju pitanja sigurnosti opskrbe hranom i ishrane na nacionalnim i lokalnim razinama. Veću pozornost trebalo bi posvetiti boljem iskorištavanju doprinosa žena.** Nastojanja bi se mogla usmjeriti i na pristupe kojima će se doprijeti do žena, pomoći ženama i osnažiti ih, a EU i države članice mogli bi provoditi sustavno izješćivanje o relevantnim pokazateljima razvrstanim po spolu;
- 6. ubrzati rad na lancu rezultata i zajedničkim pokazateljima za praćenje napretka i ishoda na zbirnoj razini.** Bilo bi korisno prikazati način na koji EU pridonosi postizanju

drugog cilja održivog razvoja. Znanjem i smjernicama o mjerenju učinka trebaju se moći koristiti svi, uključuju privatni sektor;

- 7. jačati nacionalne i regionalne kapacitete istraživanja u poljoprivredi kojima se partnerstvima potiču inovacije.** Ovim bi se nastojanjem mogle potaknuti pametne inovacije s obzirom na razvoj u poljoprivredi, osobito razvojem kapaciteta i partnerstava kao što su pametne inovacije s obzirom na razvoj istraživanjima u poljoprivredi;
- 8. dodatno učvrstiti ulogu zapošljavanja mladih iz ruralnih područja u dijalogu politike i ulaganja u stvaranje radnih mjesta i mogućnosti za osposobljavanje te osigurati mjesto za mlade u svim fazama politike i projekata.** Nastojanja koja ulažu EU i države članice, među ostalim i Planom za vanjska ulaganja i Uzajamnim fondom EU-a za Afriku, trebalo bi nastaviti i ojačati te po potrebi povezati s inicijativama skupine G20;
- 9. poticati regionalnu poljoprivrednu trgovinu pružanjem potpore postojećim nastojanjima za ostvarivanje pristupa održivih prehrambenih sustava.** To uključuje povezivanje poljoprivrednika s tržištima, očuvanje ljudskih i radnih prava te zaštitu prava lokalnih zajednica primjenom načela za odgovorno ulaganje u poljoprivredi i provedbom Dobrovoljnih smjernica o odgovornom upravljanju posjedom zemlje, ribarstvom i šumarstvom;
- 10. surađivati sa svim legitimnim dionicima u prehrambenom sustavu na jačanju globalnih institucija i procesa za vođenje održive transformacije prehrambenih sustava jačanjem suradnje i usklađenosti te osnaživanjem djelovanja na temelju dokaza.**